

Arkiv: FE-200
JournalpostID: 20/4923
Saksbehandlar: Tanja Hoel
Dato: 29.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
003/20	Alver formannskap	06.02.2020
008/20	Utval for næringsutvikling og drift	05.02.2020

Høyring-NOU 2019: 18 Skattlegging av havbruksverksemd Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Saka blir lagt fram til politisk vedtak.

Utval for næringsutvikling og drift 05.02.2020:

Behandling:

Næringssjef Tanja Hoel orienterte om saka.

Utvalsleiar Stian Lavik (KrF) sette fram følgjande framlegg:

Utval for næringsutvikling og drift sluttar seg til rådmannen sitt framlegg til høyringsuttale, og vil særleg leggja vekt på kor viktig det er at skattesystemet for havbruk må utformast slik at det stimulerer til langsiktigheit og størst mogleg lokal verdiskaping. Utvalet meiner også det er urimeleg at store deler av dei inntektene det offentlege nyt godt av frå næringa potensielt vert flytta bort frå vertskommunane og til staten. Det vil verka direkte negativt på vertskommunane sin motivasjon og evne til å vera ein god og langsiktig samarbeidspart for næring.

Utvalet vedtok samrøystes Stian Lavik sitt framlegg til vedtak.

ND- 008/20 Vedtak:

Utval for næringsutvikling og drift sluttar seg til rådmannen sitt framlegg til høyringsuttale, og vil særleg leggja vekt på kor viktig det er at skattesystemet for havbruk må utformast slik at det stimulerer til langsiktigheit og størst mogleg lokal verdiskaping. Utvalet meiner også det er urimeleg at store deler av dei inntektene det offentlege nyt godt av frå næringa potensielt vert flytta bort frå vertskommunane og til staten. Det vil verka direkte negativt på vertskommunane sin motivasjon og evne til å vera ein god og langsiktig

samarbeidspart for næring.

Alver formannskap 06.02.2020:

Behandling:

Uttale frå utval for næringsutvikling og drift, med endring frå utval for næringsutvikling og drift til Alver kommune, vart samrøystes vedteke.

FO- 003/20 Vedtak:

Alver kommune sluttar seg til uttale i saksutgreiinga og vil særleg leggja vekt på kor viktig det er at skattesystemet for havbruk må utformast slik at det stimulerer til langsiktigheit og størst mogleg lokal verdiskaping. Utvalet meiner også det er urimeleg at store deler av dei inntektene det offentlege nyt godt av frå næringa potensielt vert flytta bort frå vertskommunane og til staten. Det vil verka direkte negativt på vertskommunane sin motivasjon og evne til å vera ein god og langsiktig samarbeidspart for næring.

Politisk handsaming

Saka skal til uttale i Utval for næringsutvikling og drift
Saka skal avgjerast i formannskapet

Bakgrunn

Saksopplysningar:

Regjeringa Solberg oppnemde 7. september 2018 eit partssamansett utval som skulle vurdere korleis skattesystemet for havbruk bør utformast for å bidra til at fellesskapet får ein andel av grunnrenta, også frå eksisterande løyve. Utvalet vart beden om å vurdere ulike former for beskatning, herunder grunnrenteskatt og produksjonsavgift. Utvalet si utgreiing er tilgjengeleg på regjeringa sine nettsider <https://bit.ly/30G1017>

Finansdepartementet har sendt ut på høyring den 4. november 2019 NOU 2019:18 Skattlegging av havbruksvirksomhet, med frist for uttale til 4. februar 2020. Utvalet vart beden om å vurdere ulike former for beskatning, herunder grunnrenteskatt og produksjonsavgift. Utvalet skulle i tillegg vurdere korleis skatteinntektene frå det samla skattesystemet for havbruk, inkludert inntekter frå tildeling av nye løyve til å drive havbruksverksemd, skal fordelast mellom kommunesektor og stat. Utvalet kunne også vurdere den interne fordelinga mellom kommunar, herunder innretinga og eventuelt fordelingsnøklane i Havbruksfondet. I tillegg skulle utvalet utgreie korleis kommunane sin andel av inntektene kan bli meir stabile og føreseielege.

Havbruksfondet

Havbruksfondet er relativt ny ordning (2015) og bidreg til ein betre fordeling

av inntektene innbyrdes mellom dei kommunar som set av areal. 60% av inntektene går til vertskommunane ut frå kor stor andel av biomassen dei er vertskap for, 10% til vertskommunane ut frå tilrettelegging av nytt areal, 10% til fylka ut frå same vurdering og 20% til staten. Mange av vertskommunane har sett stor pris på den nye ordninga. Den genererer utvilsamt store inntekter til kommunane. Men dei har vore kritiske til at den er avhengig av vekst, og har derfor etterlyst ei lokal skattlegging i tillegg. For Alver-kommunane var utbetalinga frå Havbruksfondet i 2019 til saman 5 216 040,76 mNOK.

Havbruksnæringen i Alver

Havbruk produserer ei matvare verda i aukande grad treng. Bidraget til fellesskapet i Alver er stort gjennom blant anna arbeidsplassar, lokalmatproduksjon og skatteinntekter som i 2018 utgjorde 15 milliardar kroner. Næringa består av mange sentrale industribyggjarar som brenn for lokalsamfunn som dei er del av.

- Havbruksnæringa har hatt ei tilnærma firedobling i eksportverdien frå 2007 til 2018, og har vakse fleire gonger raskare enn andre eksportnæringar i denne perioden.
- Dette er ei avgjerande distriktsnæring i Alver med evne og vilje til å realisere vekst og skape mulegheiter i lokalsamfunn.
- Havbruksnæringa er risikoutsett. Både med tanke på biologi – ref. algeoppblomstringa våren 2019, og økonomisk knytt til laksepris og kronekurs. Behova for investeringar vil framover auka sterkt, særleg knytt til berekraft.

Utvalet sinn hovudfunn:

- Omsynet til eit effektivt skattesystem og legitim fordeling av grunnrenta frå utnytting av fellesskapet sine ressursar taler for at næringar kor det blir generert slik grunnrente bør særbeskattast.
- Prinsipielle drøftingar og empiriske analyser tilseier at naturgitte fortrinn og reguleringar har gitt opphav til ei betydeleg grunnrente i havbruksnæringa.
- Både effektivitetsomsyn og samfunnsmessige fordelingsomsyn taler for at også fellesskapet får ein andel av grunnrenta i havbruksnæringa.

I hovudtrekk er utvalet einige om korleis ein overskotsbasert grunnrenteskatt og ei produksjonsavgift kan utformast for å hente inn ein andel av grunnrenta

til fellesskapet. Utvalet er også einige om at ein bør bruke auksjonar ved tildeling av alle nye løyver og gå bort frå at delar av veksten blir tildelt til fastpris. Det sikrar effektiv fordeling av løyver og sørger for at fellesskapet får ein større andel av grunnrenta. Utvalet er delt i spørsmåla om kor vidt det skal innførast ein ny skatt, og kva modell som skal nyttast, for å hente inn grunnrente også frå eksisterande løyver.

Utvalet sin relevans for Alver kommune

- Skroting av Havbruksfondet og innføring av grunnrenteskatt betyr ei kraftig omfordeling av midlar frå kommunane kor næringa er, til Oslo og statskassa. Skjerpa særskatt på næringa vil samtidig svekke investeringar langs kysten og gje færre arbeidsplassar. Dette går utover vertskommunar og lokalsamfunn.
- Derfor bør vi hegne om mindretalet sitt forslag om å vidareutvikle Havbruksfondet. I dette ligg det at næringa skal betale for vekst, og at det også må sjåast på korleis næringa skal betale for leige av sjøareal.
- Næringa si oppfatning har vore at havbruksfondet har vore ein god modell for å kompensere lokalsamfunna. Ei arealavgift som no blir diskutert har lenge vore diskutert. Tida er no moden for å sikre forutsigbarhet for kommunane som låner areal til produksjon i havbruksnæringa. Dette er ein industri Norge skal leve av i åra som kjem og det er avgjerande å sikre gode løysingar for alle involverte for framtida.

Sjømat Norge (NHO) sitt syn på utfordringa med innføring av ein grunnrenteskatt på havbruk i Norge:

- SjømatNorge meiner at innføring av ein grunnrenteskatt på havbruk vil svekka Noregs konkurransekraft. Ingen andre land har ein slik særskatt på havbruk.
- På grunn av geografinøytral teknologi både offshore og til lands aukar den globale konkurransen. Dei siste åra har produksjonen på geografinøytral teknologi tatt av. Laks blir no produsert på land, i havet og i nedsenkbare anlegg. Dette gjer at lakseproduksjonen kan skje kor som helst.
- Forverring av rammevilkåra i Norge vil bidra til å styrke den globale konkurransen i andre land f.eks UK, Canada, Chile, USA, Kina, Russland, Spania og Dei arabiske emirater. Færøyane stemte ned eit slikt skatteforslag og i Kina blir det gjeve skatteincentiv for å drive havbruk.
- I etterkant av at NOU-en vart lagt fram har Sjømat Norge, Nettverk for fjord og kystkommuner og Norsk Industri blitt einige om sentrale prinsipp for utviklinga av Havbruksfondet som blant anna inneber at vi er einige om framleis sal av vekst, fordeling som i dag og i tillegg at det bør innførast ei ordning for arealleige basert på produksjonen. For næringa er det viktig at det samtidig blir det etablert ein sikkerheitsventil som gjer at denne avgifta

ikkje må innbetalast dersom marknadspris fell under produksjonskostandane. For kommunane er det viktig at inntektene blir gjort meir føreseielege ved at inntektene blir fondert og slik gir årlege og jamne inntekter.

Vurdering:

Rådmannen forslag til høyringssvar:

- Alver kommune har aktivt tilrettelagt for at havbruksnæringa skal få gode vilkår for vekst og utvikling innanfor kommunen sine sjøareal.
- Alver kommune kan ikkje akseptere at kommunen sine inntekter frå havbruksnæringa blir overtatt av staten. Dersom regjeringa sitt mål om vekst i havbruksnæringa forventast oppnådd, forutset det at kommunane får forutsigbare inntekter frå oppdrettsnæringa som fremjer lokal verdiskaping og berekraftig vekst.
- Avvikling av ordninga med havbruksfondet, eller innføring av andre meir usikre ordningar, vil kunne gi dramatisk store økonomiske konsekvensar for Alver kommune. Alver kommune har i dag kr vel 5 mNOK mill. i frie inntekter. Ein stor del av tenestetilbodet blir finansiert med dei ekstra inntektene frå havbruksnæringa. Å halde på desse eller tilsvarende inntekter er heilt kritisk for å oppretthalde det kommunale tenestetilbodet.
- Alver kommune meiner havbruksskatteutvalet sitt fleirtal har fremja ein modell som vil medføre at staten vil tappe kommunane for kapital og ressursar gjennom å vri skatteinntekter frå distrikta i favør andre næringar og sentrale område. Forslaget vil kunne hemme verdiskapinga og utviklinga av berekraftig norsk sjømatproduksjon langs kysten og lokalsamfunn. Dette inneber at dei nasjonale ambisjonane om ein betydeleg vekst i sjømatnæringa vil bli vanskelegare å oppnå.
- Alver kommune meiner at skattesystemet for havbruk må utformast slik at det stimulerer til langsiktigheit og størst mogleg lokal verdiskaping. Berekraftig utvikling av norsk sjømatproduksjon avheng av eit best mogleg samspel mellom vertskapskommunane og næringane.
- Sjømatproduksjon treng kompetente arbeidstakarar, og arbeidstakarane treng gode lokalsamfunn som tilbyr gode skular, trygge skulevegar, godt barnehagetilbod, eit rikt kulturliv, idrettsarenaer og kritisk samfunnsinfrastruktur m.m. Sjømatnæringa må bidra i utviklinga av dette, det er ein samfunnskontrakt dei har for å kunne drive produksjon av sjømat langs kysten og i den kommunale sjø-allmenningen
- Alver kommune meiner at dagens særskattemodell med auksjonar av ny produksjonskapasitet bør videreførast, og at inntektene må fordelast slik

Stortinget har vedtatt. I tillegg bør Havbruksfondet supplerast med ei moderat produksjonsavgift som skal gå til vertskommunane. Innføring av ei produksjonsavgift vil også stimulere til at kystkommunane i større grad kan leggje til rette for ny næringsutvikling, nye arbeidsplassar og tilflytting. Men vi er open for at auksjonsprinsippa bør forbeistrast.

- Alver kommune støttar mindretalet sitt forslag om å vidareutvikle Havbruksfondet. I dette ligg det ei forventning til at næringa skal betale for vekst, og det også må sjåast på korleis næringa skal betale for leige av sjøareal.
- Alver kommune meiner det ikkje bør innførast ein grunnrenteskatt for havbruksnæringa, og at dagens modell for innhenting av grunnrente gjennom auksjonar av ny produksjonskapasitet bør vidareførast.
- Alver kommune er opptatt av å styrke banda mellom havbruksnæringa og vertskommunen, og dermed bidra til motivasjon og incitament som medfører tilrettelegging og vidareutvikling av oppdrettsnæring. For staten vil dette vere til stor nytte som bidrag til å oppfylle nasjonale målsetjingar om berekraftig vekst i oppdrettsnæringa, og levande lokalsamfunn.